

լարի զործարքներ լինին, աստուածավախ և կրօնատէր, զի կրօնը կ'ուսուցանէ մեզ թէ մարդիկ եղբայր են»

ՅԻՐԱՆՈՒՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԿԻՐԱՆՈՐԵԱՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆ ՅԻՐԱՆՈՒՅԱՆ ԸՆԴԵՐՈՒՄԻՆԻՆ

Յիւրանայի մէջ կիրանօրեայ համալսարանի պատգամներ ընկերակցութիւնն մը կայ, որուն անխառնապէս անդամ են կաթողիկոսներ, բողոքականներ, ազատական ընկերակցութիւն, պահպանողականներ և հանրապետականներ, աւելի անտեսական և ընկերական քան կրօնային ընկերակցութիւնն մը, նախապատշաճութեամբ Պ. Լէւոն Սէ երեսփոխան տնտեսագետի և քաղաքագետի, Բնիկ-բաղկացութեան նպատակն է ամեն տեսակ գործերու և զբաղմունքներու մէջ կիրանօրեայ հանրային յարգել տալ Ֆրանսացի ժողովրդեան թէ՛ բարոյական, թէ՛ իմացական և թէ՛ ֆիզիկական կարգաւորման և զարգացման համար: Բնիկ-բաղկացութեան տարեկան ժողովը անցւել շարժուն տեղի ունեցող տնայնական մէջ ուր մի քանի օր յաւաք գումարուած է Բարոյականութեան պաշտպան Ֆրանսական Ընկերակցութիւնը՝ յովիւ գործածներու և զգոյշ շինարարութեան հարապարակային զործանքն ու գաղտնիկութեան դէմ բողոքելու համար:

Նախագահն և յետոյ Պ. սը Նոտր-Լիւի բացատրեցին աշխարհական հանրային պաշտպան Ընկերակցութեան ֆրանսական զանազան ծիւղերուն զարգացումն անցեալ տարիին ի վեր: Գանի մը պատասխան մէջ միանաւոր ընկերակցութիւնը մեծապէս ընդարձակուած է: Պիւր և խորհրդեան կառավարութիւնը յատկապէս հաստատութիւն յայտնուած են այս ֆրանսական Ընկերակցութեան խորհրդով: «Պրանսա կրնայ մարտային ծանր սակցոյցներով իւր յարաբերութիւնները կարգել ուրիշ երկրներուն հետ: Բայց չի կրնար իւր սահմանափակը փակել այն վեհաձեռութեան, առաստաղութեան և մարգարտութեան միջնորդային գէթ, որով սուրբալի և լիք, և զոր անդադարապէս կը հաղորդէ ուրիշ ազգերու ալ»:

Առնալով յանձնարարելին հրապարակախօսութիւններն, իբրեւ միջոց այս ընկերակցութեան առաջը գաղափարները ծառայելու ֆրանսական ընկերութեան մէջ: Պ. Ժիւլ Բլանշի ալ այն կարծիքն յայտնած է որ եթէ հրապարակախօսութիւնը աւելի մեծ ընդունելութիւն գտնէ ֆրանսական հասարակութեան մէջ, ինչպէս գտած են անգլիական և ամերիկեան հասարակութեան մէջ: Կրկին Բլանշի ալ հարգական պաշտպան ընկերութեան ձեռնարկութեան մէջ յայտնելով այնպիսի ունեւոր:

Գալով անհատական գործողութեան ի պաշտպանութիւն կիրանօրեայ հանրային, ստանալով հետեւեալ միջոցներն յանձնարարելին:

1. Կիրակի օրը բան չգին: Երբեք ոչ զոր պարտաւորութիւն պիտի չունենան կիրակի օրը կատարելու և իրենն ալ պարտաւոր չունենան:

2. Ձի պարտքն ուր ամէն պէտք եղած իրիւթի օրը շարժուն ուրիշ օրեր շատ բաւ կրնան յանձնուիլ, կիրակի օրը բնական յանձնուիլ, որպէս զի յանձնող պատասխան կամ պատահին կիրակի օրը չախտապիտէ:

3. Գանալով որ երկաթուղայ միջոցաւ, յանձնող իրիւթն ոչ այն օրը ընդունուի, ոչ այն օրը յանձնուի:

4. Կիրակի օրը նամակ չյանձնել նամակաւոր:

(Անգլիացի, աշխարհի ամենէն գործարարական ժողովուրդը լինելով հանդերձ, կիրակի օրը նամակ չեն յանձնել նամակաւոր, և իրենց հասցէին եղած նամակներն ալ կիրակի օրը չեն ընդունիր):

5. Գործարարները կիրակի օրը չախտապիտէ:

6. Կիրակի օրը վաճառատուն չըսան, գրասենական չըսան, լրագրող չըսան:

(Այս վերջին յանձնարարութիւնն ուղղուած է ընդհանրապէս Ֆրանսական ժողովրդեան և Պիւրիկ արմատական լրագրող, որը նաև կիրակի օրը թիւթի կը հանին: Յայտնի է թէ Ֆրանսայի մէջ իւր կաթողիկոսներն, Անգլիայի մէջ անիւտական ընկերակցութեան զարգացումը, բացառապէս լրագրող կիրակի օրը հրատարակելու, նոյն օրը չախտապիտէ:

7. Գործարարները չարձակուան ուրախ օր վերադառնալ, որպէս զի իրենց գործունեւ շարժք օր ընել, և կիրակի օրը չընտան:

8. Կիրակի օրը տուն չլինել կամ նորոգել չտալ: և այս պայմանները կարող դրնել ճարտարագիտական ժողով, եւնո:

Մերականութի գեր նախագահ Պ. Պատուի Ներդրոյնը կիրանօրեայ հանրային պաշտպան ֆրանսական Ընկերակցութեան ձեռնարկութիւնն, և

լազանք յայտնեց անոր յայնորութեան: Յոյց տալու համար որ ինդիքն ոչ բողոքականութեան, ոչ կաթողիկոսութեան ինդիք է, բողոքական աստեղանքն մը ետքը խոսք առաւ Հ. Կառնիկ կաթողիկոսը, որ սապէս սահմանեց Ընկերակցութեան պաշտոնը: «Այս Ընկերակցութեան մեր խնդրանքն է Ֆրանսայի բոլոր ստրկաց համար ազատութիւն: Մեր շուրջ կան մարդիկ, կանայք և տղայք, 39 միլիոն Ֆրանսացիներն են 10 միլիոն, որք գտնէ կիրակի օրը ընտանիքին մեծն իւր տան մէջ ունենալու: Եւ ինչպէս հանգիստ գտնելու: Սպիտակամորթներու տուրեմն մը, որով ժամանակը յատուկ գերեզմանաւորութիւն մ'է այս, և մեր նպատակն է ահա զայն բաւաճել կիրանօրեայ հանգիստն ամեն կարգի և վիճակի տէր մարդոց մասնակի և պարտաւորել ընծայելով»:

Ընկերակցութեան տարեկան ժողովը հետեւեալ օրը շարունակեց իւր խորհրդակցութիւնները: Կիրանօրեայ հանրային յարգել տալու աշխատող ֆրանսացի բողոքական ուղին Ընկերակցութեան մը յարապարակ Բրիտիք Նովիլը ինդիքը քննած լինելով բարոյական առողջապահութեան տեսակետով, բանախօսութիւն մ'ըրաւ, սա միւսին յայտնելով թէ «Կիրանօրեայ հանրային իւր անխառնութեան և անձնական արժանապատուութեան զգացումը կը պահէ մարդուն մէջ, մինչ կիրանօրեայ հանգիստն անդուլութիւնն և ամենօրեայ աշխատութեան անդհա՛ն աշարժանքով կը նուստատային և կ'ընդունեն մարդը, միմեանս արդեստագործութեան արդի միջոցներով մէջ»:

Տըլի՝ Նեման նոյն ինդիքը քննեց առողջապահական և ընկերական տեսակետով: Պ. Լէւոն Սէ ինչեւեղ թէ Արցախի նշանաւոր գործարարատէր և մարդատէր Ժան Տօրֆիակ օրինակէն հետեւելով, պատասխան շատ մը գործարարացիներ և գործատուները կիրանօրեայ հանգիստ կը շնորհեն իրենց աշխատողները:

ԿԻՐԱՆՈՐԵԱՅ ՈՐԷՐԻ ԲՐՈՒՄՈՒՅՈՒՆ

Բուստի խորհրդարանական յանձնաժողովը, որ կը փական նոր օրէնք կը քննէ, հինգ ժամու խորհրդակցութիւն եղ հաջորդականութեամբ զոր յարապարակութեան մէջ, որ նախակաթողիկոսի մէջ աւանդելի աւարկային կը սահմանէ, որք են կրօն, ֆրանսիկներն, Հալի՝ երկրաշարժութեան տարրերով, Արցախի պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Բնական պատմութիւն, Գիտականութիւն, Երգ, Մարտաբանութիւն, և աշխարհ ժողովրդականութեան մէջ անդրադարձութիւն:

Լեւ Կրանօրեան Հ. Եւսեպիոս փարգապետն առաջարկեց որ կրօնային կրթութիւնը ընդունելու անհրաժեշտ է իւրեք տարեկան պատանիներէն սկսել: Արտասական երեւոյթանք Պ. Բրիքիւր առաջարկեց շարժուն մէջ հինգ ժամու ինչեւեղ կրօնային գաղափարութեան տեսողութիւնը, բայց իւր առաջարկ մեծեցան: Կաթողիկոսներունց արդեւնքն որ օրինաւոր կառավարութեան խնդրանքն ձեռնող պատմութիւն, այսպէս թէ ոչ կրնայ չեն պահանջել ընդունելու փրկարարն որը կը պահանջեն ընդունելու փրկարարն որը ի ֆրանսիական ուսուցող արտաքին ծիւղերով, յայտարարեցին Ռայնլանդի մէջ իրենց այս պահանջովն են կրնան, Նախարարական կոմիտէ Գաղթիկ պարկերտներն և բացարձակ յայտարարած լինելով թէ չի կրնար թիւղ տալ ծիւղերով ի ֆրանսիական գաղտնաւոր:

Ի ՄԻՔԵՐԻՄԻԱՆ

Պ. Ռիպո ռուս կառավարութեան հետ խորհրդակցութեան օրերէն է որ Միկերիկական ֆրանսական և ռուսական նաւատորմը, որք վերջերս եղելու ատկան յուրք մէջ լրարու հետ միանան, Միկերիկականի ալ և ալ կարծիքը ֆրանսական և ռուսական դրոշմները միացնել յոյց տան ժողովուրդը, ի նշան Ֆրանսիական համալսարանութեան:

ՀՐԻՊԱՆ ԽԵՒԻՐ

Ֆրանսիան դերման անցանաւորին ձեռք տաւ զգուշական միջոցներուն հակառակ, իւր յարաբերութեան կոչուած տեղին հիմնել ուզած հրեական զարդեր չէ յայտնել, և դողմանքը պարտաւորուել են մեկնել այն վայրէջ:

ՀԵՂԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՉԱՆԻՄԱՆ

Անգլիայ թղթատարական նախարար ձէյոն Թեքլիօն յայտարարեց երեսփոխան մէջ Հեղափոխական թղթատարական պայուսակները Պրիւսիայի ծախքով և սրբակցել կառավարութեան վիճակը: Համար Ֆրանսայի և իտալիայ կառավարութեանց հետ եղած նոր կարգադրութեանց համեմատ, տարեկան ծախքին անգլ. կառավարութեան 7,300 ոսկի խնայելովն մ'ըրաւ է:

ՌՈՒՍԻԱ

Մոսկովի վեհաժողովը կը ծանուցանէ թէ այս տարի Կալուշի մէջ պիտի մահու փորձեր պիտի ըլլան: Քիչիկ Նախագին մէջ, որ արդէն փորձուած է այս մը:

Հալոյթի, արդիւնները գոհացուցիչ են:

Ինքնակեցան, որ աշուն մէջ և ծովը ռուս սկիզբը ստակապէս կը ճարակել ի ֆիլիսթիպի, ցուրտին հետ արագորէն կը նստայի:

ՄԱՆԶԵՐՈՒ ՀՈՐ

Պրիւսիայ Շտիւ անուն գաղթիկներ կը տանտնորդ մանչ գաւաղով մը վարձատրեց իւր երկանի ամուսնը: Եփեսոսի գաղթիկ կրօնային եղած էր Վիկտոր Մ. ուրիշորդինը: Ֆրեյդերիկ Գ. Կայսր ինտերդիկտը վերցնելու Բ. Կայսր:

Մանչ գաւաղներու այս անդհաճաւ շարքէն հրապարակուած, Գերմանիոյ երեք վեհապետ պարզ գաղթիկն մը գաւաղ կը ընտրուի: Զափ մեծանալով զանապաշար մը, մասնաւոր վիկտոր Բ. որ յայնորդարար վեց մանչ գաւաղ ունենալուն համար շատ ուրախ է միշտ, բարի նախանք մը կը զգայ տան մանչուկներով շրջապատեալ այդ գերեզմանի ծոցաց վրայ:

ՊԶԳԱՅԻՃ ԼՈՐԻՆ

ՆԱԽԱԳԱՏՊԱՏՈՒԹԻՒՆԻ

ԿԱՌԱՐԻՄՈՍՅԱՆ ԸՆԴՐՈՒՄԻՆԻՆ

Կառավարի պաշտօնական լրագիրը կ'ըսէ իր յուշումը 26 ի թուոյն մէջ կը գրէ:

«Ինչպէս յայտնի է, յառաջիկայ զարան նշանակուած է ի Ս. Լիւիսի միմեան Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութիւն: Այս առթիւ յուշումը 26 ին կ'աղկոսէ նախ կուր գետի ձախակողման ընդհանուր հայ եկեղեցիներու ներկայացուցիչներու ընտրութիւնը: Իւրաքանչիւր եկեղեցի պիտի ընտրէ երեք ներկայացուցիչներ: Ապա, փոքրուած 2 ին տեղի պիտի ունենայ Կուրի աշխարհական եկեղեցիներու ներկայացուցչական ընտրութիւնը: Իսկ մարտի 8 ին լրատուանի և ինքնիկի հայոց ծիւղական ներկայացուցիչները հասարակելով թիֆլիսի առաջնորդարանին, իրենց մէջէն պիտի ընտրեն մէկ պատգամաւոր: Եւ ի վերջոյ լրատուանի լինելով պարտի մեկնել Լիւիսիան և մասնակցել ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան»:

ԹԱՂԱՎԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԻ ԲԵՐՈՒՄԻ

Վանի Նուրեան Էֆենդի հրաժարուած է Բերայի նորակարգ թաղական խորհրդոյ անունակցութեան և անհրաժեշտ պայմաններէն:

Յիւսէյ Թաղական Խորհրդոյ անհրաժեշտութեան հրաժարած են նաև Վանի Մարգարէ Էֆ. Մամիկոնեան, Անի՝ Տօրիկ Տօրիկան պէյ Աճեման և Մանի՝ Մարգար Ռեհման, Նշան Գալապա, Սիւնի Մանուկեան, Գրիգոր Լիւրեան և Վահան Կառնան Էֆենդիներ:

ՊԱՏ. ԲՈՒՄԻՆՈՐԻ ՎԱՆԵՐ

Գոհմիւրեմ կը կարգանք այս առաջնորդանշանայ պաշտօնական զանգան մէջ, թէ Վանի Սուլթանի զանգան հիւսիսեային կարգի Մեհմեդի պատուանշան շնորհել վանայ Պաղարկարական փոխանորդ Գեր. Տ. Յովսէփի ի վարդապետ Ալիպաշինին:

ԿԱՌԱՐԱՆ ԼՈՐԻՆ

Կարէօնի կը գրեն միջ յուշում 13 թուականաւ:

Ս. Եւսեպիոս տօնին, մեր Սրբազան առաջնորդ Ս. Պատարագ մատուց: Արարութեան ներկայ էին ռուսական հիւպատոս և սորա փոխանորդը հանգերձ քարտուղարներով և գործակալաբար: Հանգիսի աւարտման վերջ առաջնորդական կան հիւպատոս և իւր հետերգը, որը Սրբազան Հօր շնորհակարան Ս. Եւսեպիոս տօն: Անգլիական հիւպատոսն ալ եկաւ ի շնորհակարանութիւն, նոյնպէս եւ օմի հիւպատոսի փոխանորդը, (զի նոր հիւպատոսը դեռ եղած է քաղաք) որը պատասխանեցան Նորին Գերապատուութեան կողմ:

Մտաւորութիւն կար բաւական ժամանակ ի վեր քաղաքին մէջ բնակ մի կրթականութիւն վարձարան համար համար: այս քաղաքին իրագործելու նպատակաւ երեսփոխանները բաղկացան իր յանձնաժողով կազմեցան: Նուրիկ ամիւր վերջերս օր յանգիսի նիստ գումարներով, իստ երկար խորհրդակցութեանց վերջապէս որոշեց մէջ և քաղաքի կառավարի զեկա, ամիւր 8 ին: առ այս Նորին Գերապատուութեան Ս. Առաջնորդ Հօր հրամանը առնուել վերջ, բացում տեղի ունեցաւ նոյն օր ի ներկայութեան քաղաքական կառավարի ժողովուրդին:

Կառավարութեան կը լինին այդ թուրի վարձարանին մէջ և կառավարութիւն հայերէն լեզու, թիւարանութիւն և պատմութիւն, շարքիկ երկու անգամ գաղափարութիւնը կը լինին: որոշ ներկայ կը գտնուին 30-40 ջափ անձներ, որը կը հետեին գաղափարութեանց, Գիւր 29 կիրակի օր, Սրբազան Առաջնորդ Հայրն է մի քանի

Երեսփոխան ներկայ գտնուեցան գաղափարութեանց առ ի քաղաքութիւն: այնպէս Նորին Գերապատուութիւն մի հակերք քաղաք տալով, բացարձակ կրթականութիւն վարձարանի պէտքը և հայրական յորդորները կարգաւոր աշակերտելով հետեւի գաղափարն առանց դանդաղելու, կարողութիւն մաղկեց ուսուցչական և հանգէր փակեց «Պապա-նի»-ով:

ԳԱՅԱՑԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅ

Հաղորդի Գալիպոլիսի Որբանոցին ի նոր պատ իւր բարեբար տիկնանց նախաձեռնութեամբ կառմարկուած նուագահանգիսի տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի Տաղաղաւոր քնարաւոր Օր: Սեր Կանդե և հանրածանոթ գաղափարաւոր Ֆուրկան և Հէկի արտաւար յանձն առած են երաժշտական ընտել կոորներ ածել այն նուագահանգիսի մէջ: Այս պարագայ առանձինն բաւ է զի երաժշտական հասարակութիւնը փութայ անանկաւոր ըլլալու նուագահանգիսին: Բայց ինչ որ ամենէն աւելի յանկուցիչ է, ամենէն աւելի զերպացի պատճառ մը՝ որ բարեբար հասարակութիւնը չկարողի զինել առ, Գալիպոլիսի լիւրանի անուն է անընչաւ: Եւ միջ եղանակ եղող այս մարդասիրական հաստատութիւն, վեհ է արի ինչ մը անվերջ նախաձեռնութեան ի յայտ եկած, ամեն ժամանակ արժանի է որ մասնաւոր հոգածութեան առարկայ ըլլայ: Եւսեպի չեն գիտեր զուգէ թէ անչոր Հաղորդի մէջ նաեւ անհետ մէջ կանգնուած այդ հաստատութիւն ի՞նչ փակ, ի՞նչ զերպացի պէտք մարդանց գործի մը կը ծառայէ: Բայց և հինգ տարեկէ հետեւ անգուլ անգուլ կը գործէ, կը բարեբար, աղցին որը մանկահինքը կ'որոգի ու կ'ընթէ: Եւ իր բան աղցին անոր անպարտական մասնակցեցող գործակցելու մայրն է ահա այդ հաստատութիւն, որ կը կարծի ըստ բնական շարժելու համար իր զբաղմունքը գաւաղ, այսօր կը զինէ աղցին միջոցի մը, որուն թէկն ու ստար չպիտի դրանաւ անշուշտ այն բարեբար աղցիները որը նախաձեռնողին են միշտ կանգուն ու անկործան պահելու նմանօրինակ հոգածութեան հաստատութիւններ:

ԵՐԱՇԵՏԱԿԱՆ

Բարդի կը հաղորդեն մեզ թէ Սրբանախորհրդական մէջ նախօրը շարժուն տրուած նուագահանգիսի մը միջոցին Տաւահման Տիգրան Էֆենդիի Օլիւրիսի օրերային բացումը Տիգրանի մը, որ մեծապէս գիտատեղի է: Յատկապէս շարժուն նոյն հաստատութեան մէջ տրուելու նուագահանգիսի մը յայտարարութիւնը կը գրաւուի Տիգրանի Զուհանի Էֆենդիի հեղինակութեան եղող «Պապ Արա» և «Մանիկի» Օրիւնաւոր երաժշտական երկու գեղեցիկ կաորներ:

Անգիսի է եղել այն լուր, իբր թէ «Է» միջոցին օրերան ընդունուել և Բարդի Եւսեպիոսին մէջ ներկայացուցիւ համար:

ԿԱՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՒՐ

Լուստին լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Վանի Սուլթանի վիճակը կայրելու ծայրէ և Պոլսի արտեստագետի մը ձեռնարկ շնորհած իրաւները պատկեր մը, որ կը ներկայացնէ վերջերս կայսր Տօրիկապէի պատանի կնիկը, 1889 ի յոգնաբորութեան միջոցին ի Կ. Պոլսի:

ՎԻՐԻՆԻՄ Գ. ՊԵՏԱՅԱՆ

Գաղթիկներ կը հաղորդեն մեզ թէ Պիւրիսի անտառայ վերանորոգի Պէրգալեան Մեծ Կառնիկ Էֆենդիի միամոր գաղափար, վերջերս, որ կը տառապէր աղտոյնի հիւանդութեամբ, կրկին է իւր մանկանային եօթը տարեկան մասնաւոր հասակին մէջ:

Յուրաքանչեւ իրենց պիտի կառավարի վրայ:

ՎԻՐԻՆԻՄ Գ. ՊԵՏԱՅԱՆ

Գաղթիկներ կը հաղորդեն մեզ թէ Պիւրիսի անտառայ վերանորոգի Պէրգալեան Մեծ Կառնիկ Էֆենդիի միամոր գաղափար, վերջերս, որ կը տառապէր աղտոյնի հիւանդութեամբ, կրկին է իւր մանկանային եօթը տարեկան մասնաւոր հասակին մէջ:

ՊԱՏՏԱՐԱԿԱՆ ԲՈՒՄԻՆԻՆ

Առաւորական ժողովին գաղափարն անգուլ անունակցութեան փակել Էֆ. օգնական առաջին ընդհանուր գաղափար վեհապետի ստեղծել և նախին չընդունաւոր իրաւանքական վարձարանին:

Վճարակ ստեղծել առաջին ընդհանուր գաղափար օգնական անունակցութեան Մուսիկի պէյ, օգնական անգուլ վերաբերել անունին:

Վերաբերել անունին օգնական անգուլ անունակցութեան Մուսիկի պէյ, օգնական անգուլ անունակցութեան անունակցութեան Մուսիկի պէյ, օգնական անգուլ անունակց

